

אמרו חכמים כל המכבד את התורה וכו'. נפ"ד למסכת אבות (מ"ו):

ד ולא יאחזו אדם ס"ת ויכנס בו לבית הכסא או לבית המרחץ או לבית הקברות וכו'. כ"כ הרמב"ם (פ"י ה"ו):

וה"ש דלא יכנס בו לבית הכסא ובית המרחץ. פשוט הוא והכי אמרינן נפ"ד דקנהדרין (כ"ג) גבי מלך שאין ס"ת זו ממנו אלא נשעה שהוא נכנס לבית הכסא או לבית המרחץ: ומה"ש ולא יקרא בו

עד שירחיק ד' אמות מהמת וכו'. נפרק מי שמתו (נלכות י"ט). מניח לא יהלך אדם ציפה הקברות ותפילין נראשו וס"ת מרועו וקורא ואם עשה כן עובר משום לועג לרש.

ומפרש בגמרא דהיינו דוקא סוך ד' אמות אבל סוך לד' אמות שרי ואע"ג דפשטא דברייתא משמע דלא אסרה לילך ציפה הקברות וס"ת מרועו אלא דוקא בקורא או אפשר שהרמב"ם ז"ל מפרש דמרחמי קמי לא יהלך ציפה הקברות וס"ת מרועו אפילו אינו קורא בו וכן לא יהא קורא שם אע"פ שאין ס"ת מרועו דנכל מד מהני איכא משום לועג לרש, דאחיזת ס"ת מרועו אע"פ שאינו קורא בו מזהו היא ואינה מה משום לועג לרש: ומה"ש ולא יאחזו ס"ת ערום. מיתרא ס"פ בני העיר (מגילה לב) ונפ"ק דשבת (י"ג) ונתבאר בטור אורח חיים סימן קמ"ו (קס"ה):

ו בפרק גמא אשה (שנה ס"ב) אמרינן דקמיעין אס' היו מכוסים עור מותר ליכנס בהם לבית הכסא ואם לאו אסור וכתב הרמב"ם (ה"ל ס"פ פ"י ה"ה):

ה בפרק גמא דעירובין (נ"ח) אמרינן דאין מורקין כתבי הקודש וכתב הרמב"ם (שם) דאפילו הלכות ואגדות נכללי:

תורה ומכל מקום הא דליתא והא דליתא בעלמא שרי אף לרכוב עליהן אבל נס"ת אסור לרכוב עליהן אלא להניחם ע"ג חמור שהוא רוכב עליו ומפשינן לאחוריו בלבד שרינן ליה ולא יותר שמוטב שיאבד אחסם משינהג בהם כיון גדול מהו וכן היא הגנה ה"ר יונה דברי רב אלפס. אלא שהוא ז"ל כתב

לרוב אלפס הך דירושלמי מיירי שלא במקום סכנה ובשאר ספרים אבל נס"ת אסור להפשילו לאחוריו שלא במקום סכנה אלא דוקא לפניו ובמקום סכנה נמי לא שרי אלא להפשילו לאחוריו אבל לרכוב עליהן אסור בכל ענין: ופענין הלכה נקטינן הכא והכא לחומרא דשלא במקום סכנה לא שרי אלא במיקו כנגד לבו ואפילו בשאר ספרים ובמקום סכנה נמי לא שרי אלא להפשילו לאחוריו אבל לא לרכוב עליו וכדכתב ה"ר יונה לפרש דברי רב אלפס דהכי משמע הלשון כדפרישית ואע"ג דנשלחן ערוך כתב כלשון הרמב"ם דמותר לרכוב עליו במקום סכנה יש להחמיר שלא לעשות מעשה כיון בפלוגתא דרבנן נראה לי: וקונטרס אחרון ה"ה הו"ך במקום במקום וכו'. מהר"ך (דרישה אות ג פרישה אות ה) פירש מה שפירש ולא נהירא עיין במיטרי נפד כאן:

ג ולא יאחזו אדם ספר תורה וכו'. כ"כ הרמב"ם פ"י הלכות ס"ת ולמד כן מהא דליתא גר"פ מי שמתו מניח לא יהלך אדם ציפה הקברות ותפילין נראשו וס"ת מרועו וקורא ואם עשה כן עובר משום לועג לרש ומסיק דמוך ד' אמות הוא דאסור סוך לד' אמות שרי. ומ"מ קצת קשה כיון דציפה הקברות ליכא אסורא אלא משום לועג לרש אין לו ענין להנהגת כבוד נס"ת. ואפשר לומר דגם דבר זה אינו כבוד לנס"ת שיהא לועג לרש נקיט מזהו ז': ואיכא למידק דפשט דברייתא משמע דליכא אסורא לאחז ס"ת

וי"ל בעל כרחך נריך לפרש דמרחמי קמי דאיכא אסורא באחיזת ס"ת אפילו אינו קורא בו וכן בקורא אע"ג דאינו אחזו נס"ת דאי חדא קמי דאחזו ס"ת מרועו וקורא בו קשיא דכיון דבקורא למד איכא אסורא אע"ג דאינו אחזו נס"ת דמניח מת חופס ד' אמות לקריאת שמע דאסור לקרות ק"ש בעל פה סוך ד' אמות איכא לאחז לורך חני וס"ת מרועו, ואע"ג דהתוספות (ד"ה ופ"ה) מיישבים קושיו ז' וז"ל וס"ת מרועו וקורא וה"ה דעל פה אסור לקרות עכ"ל וכ"כ ה"ר יונה (שם ד"ה לא) להרמב"ם, ורבינו לא ניחא להו ישו"ב זה לומר דבחס נקט וס"ת מרועו כיון דאיכא לועג לרש בקריאה

דרכי משה

רפב (א) במהרי"ך (ליקוטים סי' פ עמ' תרל ב) כשאדם נושא ספר (אמר) [אסור] לילך לפניו. מהרי"ל (שם עמ' תרלא) כשמצא ספר מהופך עליונו למטה היה הופכו ונושקו וכשהניחו ספרים על המדרגה שעולין בה על המגדל היה מקפיד עליהם ואמר דגם במדרגה העליונה מיחשב כהניח על גבי קרקע עכ"ל יא):

פרישה

(ו) או לבית הקברות. משום לועג לרש: (ו) ולא יקרא בו עד שירחיק ד' אמות וכו'. עיין לקמן סימן שס"ז דכתב רבינו על דין זה דה"ה על פה נמי אסור ואפשר לומר דלמי לאשמועינן דאע"ג שמוליכו לשם כדי שיקרא בו וידרוש על המה דמותר אפילו סוך ד' אמות של מה וכו' שכתבתי בשם מורי ורבי (דרישה שם אות ה) והוא אמיתא הוליל שהוא לכתב המת שהוא מותר קמ"ל דאסור ועיין דרישה: (ס) פ"י בלא בספחת. עיין באורח חיים נריש סימן קמ"ז מה שכתבנו שם (פרישה ב):

דרישה

[ג] ולא יקרא בו עד שירחיק ד' אמות וכו'. ודע שהרמב"ם פ"י הלכות ס"ת כתב כלשון רבינו לא יאחזו אדם ס"ת וכו' ולא יקרא בו וכו'. וז"ל בית יוסף בפרק מי שמתו מניח לא יהלך אדם בבית הקברות ותפילין בראשו וס"ת מרועו וקורא וכו' ואע"ג דפשטא דברייתא משמע דלא אסרו ס"ת מרועו אלא דוקא כשקורא בו אפשר שהרמב"ם ז"ל מפרש דמרחמי קמי לא יאחזו ס"ת מרועו אפילו אינו קורא בו וכן לא יהא קורא שם אף על פי שאין ס"ת מרועו דנכלל חד מהני אית ביה

הגהות והערות

[ז] כ"ה הגירסא בכתה"י. בדפוסים לא גרסו חיבת "בירוד": [ח] בכתה"י ליחא חיבת "בו": [ט] כן הוא הגירסא בחלק מכתה"י ועיין מש"כ השפ"א (חידושי הרי"ם שו"ע יו"ד סי' רפב) דט"ס הוא הגירסא בטור לפנינו שהרי לא נוכר בסוגיא בכרכות חילוק בין תוך ד"א לחוץ לד"א בבית הקברות אלא רק במת או בקבר יחיד. ועוד שהרי הטור הביא לשון הרמב"ם והרמב"ם מביא הרחקת ד"א מן המת

Handwritten notes in the left margin, including the number 51 and some illegible text.

[מ"ק לשלל לו: נכנסה]
א [ומ"ק כ"ה מהל' ו"י]
כ"ו ט"ו ש"ס ח"ט ט'
ט"ו א' ט"ו ש"ס ח"ט ט'
ש"ס ספ"ק ט'
ג' י"ג ש"ק ט"ו

רבי שמעון אומר טמאן לחבירו ט'. נראה דלס' ח"ן סס
חברים היה מחיר רבי שמעון להוליך פחות מארבע אמות
ללא גרע מזה דפקי מי שהשך (שנ"ד דף ק"ג) והסס נמי אט' היו
חברים הרבה והיו כולן שותפין בו נראה דלרבי שמעון טמאן
לחבירו וחבירו לחבירו דהכי עדיפא
לזה: ***ה"ב** גרסין וכן נטו ואפילו
הן מזה. ולא כספרים דגרסי
ואפי' הן מזה וכן נטו דנגמלא
מוכח דלפילו בן מזה אטו קאי
דמפרש טעמא דלמ"ג דקשיא ליה יודא:
את היה במטה פטור. ולי"ח
נבי שתי טעמא אט' עלמא
לחוי כמו זה יכול זה אטו יכול
דיכול חיוב דמוכח בהלמניע (שנ"ד
דף ג'). ואורי' דלמ"ח מופטר הכל
משום דגמריין כל הולאות ממשכן
וקס' לא היו טעמא דבעלי חיים
לוליס ותחשים מוליין כרגלין
וחלון מיד כסולא מן היס' היו מוליין
דמו בעודו ככה כי היכי דללוליס
לבעיה כדלמך כסוף פרק כלל גדול
(ס"ס דף ע"ה): *

הכי גרסין במאי אוקימתא למתני' בסכנת ליסטיס אימא סיפא
וכו'. מיון לליסטיס לא מנבו לכו אמאי קא מוזלו ר"ח דלמזרח
דשכחא כולי האי כל שכן דהא דר"ש גריעה (ס' כולי האי) ממנה קמא
ואיכא זלוול שנת טפי דלוואט מילתא דהכר גברי מקילתין כולי
האי כשנת וכסו דח"ק עדיף. * לשון
אחר ועיקר ולא לשכח הספרים
מתני' כשכנת ע"ג שגורו גזריה'
שלא יימוו תפילין והאי ובכשנת
מכסן והולך לו חלוטא מתמנין קאי
והכי קאלמר ובכשנת שאלס יתאלא
כדו או ישמע למלכות יהרג בין
מעט בין כתיים מכסן כעלמו שאל
יוטלו כ"כ כדיון ומימס שם והולך
ולא ידון משס שמא ירגישו בו
וחסידי למלכות וכרימא לליסטיס
ע"ג ואסיפא קאי דקמני מחשך
עלין ונמיאן ובכשנת ליסטיס שאלו
ירא להשך שם מוליין פחות פחות
מד' אמות וכו' ולא ייחם שם שאל
חלוול הליסטיס כהו ויגבו כהו
מנהג כיון ובמאי אוקימתא למתנין
כשכנת ע"ג שלא יתחייב למלכות
אימא סיפא וכו' וכ"ש דלוואט מלתא
דשמע למלכות יומר משאס ממכסן
ווג ווג או מחשך עליהם לכולם חה
עיקר מדלג גרסין דשאל כל שכן
דלוואט מלתא דשנת כדגרסין כסיפא
מכלל דהאי אוואט דמילתא לאו
אולוולא דשנת קפיד אלא חסכנת
נפשות קפיד: אע"ג דקשיא ליה.
שמעלולין אומו מיד לר: דא עדיפא.
כשכנת ולא יעלולו הוא לבדו
פחות פחות מד' אמות: כרגלי
הבעלים. ששאלו או לוקח כהמה
או כלים מחבירו כיום טוב אטו
יכול להוליס אלא למקום שבעלים
הראשונים מותרין ליק' שם ואס'
עירבו ללפון לא יוליכו זה לדרום:
מחבית לחבית. והשמה שלו וכן
עושה חמיד. ולקמיה מפרש מאי לא
מהלך ו: איך בהם ממש. לקנות
שביחה אלא כעליהם הראשונים וכל
אדם מותר להוליך כרגליו: פוטור
במים. פלוגמיהו כפרק דמרא
דכיה [מ] האשה ששאלה ממכירה
תנולן לקדירה ומיס ומלח לעיסמה
הכי הן כרגלי שמהן און העיסה
הולכת אלא למקום ששתיקו מתרות
ליק' שם ואס' עירבו זו ללפון חו
לדרום אין עיפה וזה מתקומה לפי
שאלו לו כן אפילו אמה אחת
נדרוס וה"מ כשנתו עירובן לסוף
אלפים ר' יהודה פוטור נמיס שאלו
בעלת המיס אוסרת על בעלת הקמח
לנוס: ומאי לא תהלך זו. הלא רבי
יהודה נמי נכבית לא קאלמר דכילה
מכית להלך יותר מרגלי הבעלים
דהא אוקמין מתני' כמעט מחבית
למכית: מפני רטובה. שניכר ואס'
השאלה מים לקדירה הכי היא
כרגלי שמהן: מים שלא קנו שביחה.
מ

רבינו הנגאל

ר"ש אשר בסקת סכנת
לכסיס [אין] מילין
פחות פחות מר' אבות
ומינו דבכתי' ואחי
לאמתינהו ר' אבות
בחדר [אל] טהון
לחבירו וחבירו לחבירו
ע"י שמיני' הוצר
החינוך הא עדיפא
דהא דאב פחות פחות
מ' אבות ומינו דשמיני'
ואחי לאמתינהו ר'
אבות בחדר וחקסר
הא עדיפא דהא רבי
שמעון אומר מלמא
שמיני' לל. וכן נטו
נתינו לחבירו וחבירו
ליחור. מאו בני תם
הא דבי ש"ס א"ל
בשילוחו אבו בשדה.
ואפי' דקשיא ליה
ליתקן הדינא סד
ליו הא עדיפא ליה
סדליט פחות פחות
מ' אבות. ר' יהודה
אמר ט' אבות לאמתינהו
לאותות כשם א"א מ'
הרבי' ובכשנת מחבית
לחבית [הרביה] קני
כשביחה ואמר. אבל
מאי לית בו כש'.
וד' יהודה לפסיה
התנן ר' יהודה כמר
כ"ס פני כאן נון
פס' הדיון אימר
דשנת היה ל' יהודה
כ"א דלח' בדי פס'
כ"א דלכ"י ועוד יס לומר דיכול
כ"א בעיניו מ'
כשנת ליה הוא אורי
אמר מים ופלה אין
בפלין בקריה פני
היה ויכבא וקופת
דמ' בחבית שקתה
שביחה וטמאחא שביחה
ספיקו וטמא ח"מ כן
הא ע"ק כשביחה דכ"א
ה' חבית לבי מים
ובכשנת אב מייחה.
התנן א' היה בפסה
ט'. וקופת רב
ויקפ' למתני' בשיירא
כהנ"ל ר' יהודה אומר
בשיירא נתן אדם
חבית לחבירו וחבירו
לחבירו וימא רב אסי
ואקופת חביתו [ראשון]
[דחשך] וימא [דאשך]
[דחשך] וימא אפיו
לו רבי יוחנן - בן
טרי דאמר חצי הפך
קנון לן כשביחה והכי
קאמר ליה ל' יהודה
לא תהלך זו יותר כן
הכלים שיש לן יותר כן
וק"ל ברב ויקפ' דחתי
בתייה טווחי. היה
קרא אפסר ר' אקופת
רבי יוחנן באיסקופה
הדי' וקפ' שבת
הדי'. ולא נור דלמא
נפיל להדי' ואחי לאמתי

הבא

נכבית דהפקר ומיס דהפקר
עסקין. ללא קטק עביקה
לא (ו) ולא ליה ואפילו מוך לחמוס
דקאלמר היינו ממקום שביחה המיס'
אכל מוך לחמוס של הוכה כהס'
חתינהל וילכו אופן למאי דפרישית'
לעיל כפרק מי שהגזיחו (דף
מו) דכרגלי כל אדם דקמני נבי
נדרוס הגמסין היינו כרגלי הממלא
והא דקאלמר טהנו לחבירו וחבירו
לחבירו לא משום דלא מלי אילי ההס'
אלא משום דלסוד להעביר ארבע
אמות כה"ר ועוד יס לומר דיכול
להוליס מוך לחמוס (ו) שזכה כן
חתינהל וכגון שלא נתכוון לזכות
כזן לא לעלמו ולא לחתים כהגבהו
אלאמה שפוטוס וכענין זה אפי' ב"ט
שיך לטות נותק לחבירו וחבירו
לחבירו אע"ג דליכא ליסור ד' אמות
וא'

נותר אדם חבית: ולית ליה לרבי יהודה הא
דחנן *הכמה והכלים כרגלי הבעלים *אמר
ריש לקיש משום לוי סבא הכא במאי
עסקין כמעט מחבית לחבית ורבי יהודה
למעמיה דאמר מים און בהם ממש *דחנן
רבי יהודה פוטור במים מפני שאין שבו
ממש ומאי לא תהלך זו? לא יהלך מה שבו
יותר מרגלי הבעלים *אמר דשמעת ליה לר'
יהודה היכא דבליען בעיסה היכא דאיתנהו
בעיניהו מי שמעת ליה השתא בקדירה
אמר רבי יהודה לא בטלי בעיניהו בטלי
*דחנניא רבי יהודה אומר מים ומלח במלין
בעיסה ואין במלין בקדירה מפני רטובה אלא
אמר רבא הכא בחבית שקנתה שביחה
ומים שלא קנו שביחה עסקין דבטלה
חבית לגבי מים *כדתנן המוציא הרי במטה
פטור אף על המטה מפני שהמטה פטילה
לו המוציא אוכלין פחות מכשיעור ככלי פטור אף על הכלי מפני שהכלי
מפל לו מתיב רב יוסף ר' יהודה אומר בשיירא נותן אדם חבית לחבירו
וחבירו לחבירו בשיירא אין שלא בשיירא לא אלא אמר רב יוסף כי תנן נמי
במתניתין בשיירא תנן אביי אמר בשיירא אפי' חבית שקנתה שביחה ומים
שקנו שביחה שלא בשיירא חבית שקנתה שביחה ומים שלא קנו שביחה
רב אשי אמר הבא בחבית דהפקר עסקין ומים דהפקר עסקין ומאן אמרו
לו רבי יוחנן בן נורי היא *דאמר חפצי הפך קונין שביחה ומאי לא תהלך
זו יותר מרגלי הבעלים לא יהלכו אלו יותר מכלים שיש להם בעלים:
מתני' *היה קורא בספר על האיסקופה והתנגלג הספר מידו גוללו
אצלו היה קורא בראש הגג ונתגלגל הספר מידו עדי שלא הגיע
לעשרה טפחים גוללו אצלו משהגיע לעשרה טפחים הופכו על הכתב
רבי יהודה אומר אפילו אין מסולק מן הארץ אלא ככלא * (ב) מוט גוללו אצלו
ר' שמעון אומר אפילו בארץ עצמו גוללו אצלו לך דבר משום
שבות עובר בפני כתבי הקודש: **ג'ב'** האי איסקופה ה"ד אילימא איסקופה
רשות היחיד וקמה רשות הרבים ולא גורין דילמא נפיל ואחי לאמתי

שנתמללו היס ממעין הטוב או מן הטהר דמיח' (לש"ק דף מו) נדרוס המושכן ומעטות הנוכסין הרי הן כרגלי כל אדם: דבטלה חבית
לגביהו. מפני שהיא טעילה לן וכגון פליגי לממר דלא מהלך זו ללא בעלה לבעיהו: פטור אף על המטה. הוליל ופסור על החי
דקיימא לן וק' מי טעמא חת ענמו: בשיירא. שמתה כנקמה ששטסין הן שאין להם מים שר' לכו רכנן דמינעין: ככרי ויחנן כהו נרי.
כפרן מי שהוליוהו (לש"ק דף מו): **מתני'** היה קורא בספר. לא ספרים העשויים מימי הראשונים עשרים עגליון: ככרי מורה שלטו:
גוללו אצלו. הוליל ולאשו אחד כדו וגמלא [מ] מפרש לה: לעשרה טפחים שנתה עשרה טפחים (ו) ויחנן מפרש כגמלא [מ]:
הופכו על הכתב. האומיות כלפי הטמא שלא יהא מוטל כל כך כדיון ומיחו עד שחשך: משום שבות. כגון זו שלא נפל מידו
שחי אמו כראשו אחד ואין כאן אלא משום גזירה דלמא נפיל כוליה מדיה ואחי לאמתי. כל ליסור דרננן הרי שבות: **ג'ב'** אי
נימא איסקופה רשות היחיד. גבוהה עשרה ורמכה ארבעה: וקמה רשות הרבים. ולפניה רשות הרבים וקאלמר מתני' אע"ג
למונח ראשו נדרוס גוללתי: נדרוס היחיד. נדרוס עשרה דלמא (א) נפול. כוליה מדיה דליכא חיוב טמאם ואחי לאמתי:
מ

רבינו הנגאל

ר"ש אשר בסקת סכנת
לכסיס [אין] מילין
פחות פחות מר' אבות
ומינו דבכתי' ואחי
לאמתינהו ר' אבות
בחדר [אל] טהון
לחבירו וחבירו לחבירו
ע"י שמיני' הוצר
החינוך הא עדיפא
דהא דאב פחות פחות
מ' אבות ומינו דשמיני'
ואחי לאמתינהו ר'
אבות בחדר וחקסר
הא עדיפא דהא רבי
שמעון אומר מלמא
שמיני' לל. וכן נטו
נתינו לחבירו וחבירו
ליחור. מאו בני תם
הא דבי ש"ס א"ל
בשילוחו אבו בשדה.
ואפי' דקשיא ליה
ליתקן הדינא סד
ליו הא עדיפא ליה
סדליט פחות פחות
מ' אבות. ר' יהודה
אמר ט' אבות לאמתינהו
לאותות כשם א"א מ'
הרבי' ובכשנת מחבית
לחבית [הרביה] קני
כשביחה ואמר. אבל
מאי לית בו כש'.
וד' יהודה לפסיה
התנן ר' יהודה כמר
כ"ס פני כאן נון
פס' הדיון אימר
דשנת היה ל' יהודה
כ"א דלח' בדי פס'
כ"א דלכ"י ועוד יס לומר דיכול
כ"א בעיניו מ'
כשנת ליה הוא אורי
אמר מים ופלה אין
בפלין בקריה פני
היה ויכבא וקופת
דמ' בחבית שקתה
שביחה וטמאחא שביחה
ספיקו וטמא ח"מ כן
הא ע"ק כשביחה דכ"א
ה' חבית לבי מים
ובכשנת אב מייחה.

רבינו הנגאל

שנתמללו היס ממעין הטוב או מן הטהר דמיח' (לש"ק דף מו) נדרוס המושכן ומעטות הנוכסין הרי הן כרגלי כל אדם: דבטלה חבית
לגביהו. מפני שהיא טעילה לן וכגון פליגי לממר דלא מהלך זו ללא בעלה לבעיהו: פטור אף על המטה. הוליל ופסור על החי
דקיימא לן וק' מי טעמא חת ענמו: בשיירא. שמתה כנקמה ששטסין הן שאין להם מים שר' לכו רכנן דמינעין: ככרי ויחנן כהו נרי.
כפרן מי שהוליוהו (לש"ק דף מו): **מתני'** היה קורא בספר. לא ספרים העשויים מימי הראשונים עשרים עגליון: ככרי מורה שלטו:
גוללו אצלו. הוליל ולאשו אחד כדו וגמלא [מ] מפרש לה: לעשרה טפחים שנתה עשרה טפחים (ו) ויחנן מפרש כגמלא [מ]:
הופכו על הכתב. האומיות כלפי הטמא שלא יהא מוטל כל כך כדיון ומיחו עד שחשך: משום שבות. כגון זו שלא נפל מידו
שחי אמו כראשו אחד ואין כאן אלא משום גזירה דלמא נפיל כוליה מדיה ואחי לאמתי. כל ליסור דרננן הרי שבות: **ג'ב'** אי
נימא איסקופה רשות היחיד. גבוהה עשרה ורמכה ארבעה: וקמה רשות הרבים. ולפניה רשות הרבים וקאלמר מתני' אע"ג
למונח ראשו נדרוס גוללתי: נדרוס היחיד. נדרוס עשרה דלמא (א) נפול. כוליה מדיה דליכא חיוב טמאם ואחי לאמתי:
מ

רבינו הנגאל

ר"ש אשר בסקת סכנת
לכסיס [אין] מילין
פחות פחות מר' אבות
ומינו דבכתי' ואחי
לאמתינהו ר' אבות
בחדר [אל] טהון
לחבירו וחבירו לחבירו
ע"י שמיני' הוצר
החינוך הא עדיפא
דהא דאב פחות פחות
מ' אבות ומינו דשמיני'
ואחי לאמתינהו ר'
אבות בחדר וחקסר
הא עדיפא דהא רבי
שמעון אומר מלמא
שמיני' לל. וכן נטו
נתינו לחבירו וחבירו
ליחור. מאו בני תם
הא דבי ש"ס א"ל
בשילוחו אבו בשדה.
ואפי' דקשיא ליה
ליתקן הדינא סד
ליו הא עדיפא ליה
סדליט פחות פחות
מ' אבות. ר' יהודה
אמר ט' אבות לאמתינהו
לאותות כשם א"א מ'
הרבי' ובכשנת מחבית
לחבית [הרביה] קני
כשביחה ואמר. אבל
מאי לית בו כש'.
וד' יהודה לפסיה
התנן ר' יהודה כמר
כ"ס פני כאן נון
פס' הדיון אימר
דשנת היה ל' יהודה
כ"א דלח' בדי פס'
כ"א דלכ"י ועוד יס לומר דיכול
כ"א בעיניו מ'
כשנת ליה הוא אורי
אמר מים ופלה אין
בפלין בקריה פני
היה ויכבא וקופת
דמ' בחבית שקתה
שביחה וטמאחא שביחה
ספיקו וטמא ח"מ כן
הא ע"ק כשביחה דכ"א
ה' חבית לבי מים
ובכשנת אב מייחה.

שנתמללו היס ממעין הטוב או מן הטהר דמיח' (לש"ק דף מו) נדרוס המושכן ומעטות הנוכסין הרי הן כרגלי כל אדם: דבטלה חבית
לגביהו. מפני שהיא טעילה לן וכגון פליגי לממר דלא מהלך זו ללא בעלה לבעיהו: פטור אף על המטה. הוליל ופסור על החי
דקיימא לן וק' מי טעמא חת ענמו: בשיירא. שמתה כנקמה ששטסין הן שאין להם מים שר' לכו רכנן דמינעין: ככרי ויחנן כהו נרי.
כפרן מי שהוליוהו (לש"ק דף מו): **מתני'** היה קורא בספר. לא ספרים העשויים מימי הראשונים עשרים עגליון: ככרי מורה שלטו:
גוללו אצלו. הוליל ולאשו אחד כדו וגמלא [מ] מפרש לה: לעשרה טפחים שנתה עשרה טפחים (ו) ויחנן מפרש כגמלא [מ]:
הופכו על הכתב. האומיות כלפי הטמא שלא יהא מוטל כל כך כדיון ומיחו עד שחשך: משום שבות. כגון זו שלא נפל מידו
שחי אמו כראשו אחד ואין כאן אלא משום גזירה דלמא נפיל כוליה מדיה ואחי לאמתי. כל ליסור דרננן הרי שבות: **ג'ב'** אי
נימא איסקופה רשות היחיד. גבוהה עשרה ורמכה ארבעה: וקמה רשות הרבים. ולפניה רשות הרבים וקאלמר מתני' אע"ג
למונח ראשו נדרוס גוללתי: נדרוס היחיד. נדרוס עשרה דלמא (א) נפול. כוליה מדיה דליכא חיוב טמאם ואחי לאמתי:
מ

רבינו הנגאל

ר"ש אשר בסקת סכנת
לכסיס [אין] מילין
פחות פחות מר' אבות
ומינו דבכתי' ואחי
לאמתינהו ר' אבות
בחדר [אל] טהון
לחבירו וחבירו לחבירו
ע"י שמיני' הוצר
החינוך הא עדיפא
דהא דאב פחות פחות
מ' אבות ומינו דשמיני'
ואחי לאמתינהו ר'
אבות בחדר וחקסר
הא עדיפא דהא רבי
שמעון אומר מלמא
שמיני' לל. וכן נטו
נתינו לחבירו וחבירו
ליחור. מאו בני תם
הא דבי ש"ס א"ל
בשילוחו אבו בשדה.
ואפי' דקשיא ליה
ליתקן הדינא סד
ליו הא עדיפא ליה
סדליט פחות פחות
מ' אבות. ר' יהודה
אמר ט' אבות לאמתינהו
לאותות כשם א"א מ'
הרבי' ובכשנת מחבית
לחבית [הרביה] קני
כשביחה ואמר. אבל
מאי לית בו כש'.
וד' יהודה לפסיה
התנן ר' יהודה כמר
כ"ס פני כאן נון
פס' הדיון אימר
דשנת היה ל' יהודה
כ"א דלח' בדי פס'
כ"א דלכ"י ועוד יס לומר דיכול
כ"א בעיניו מ'
כשנת ליה הוא אורי
אמר מים ופלה אין
בפלין בקריה פני
היה ויכבא וקופת
דמ' בחבית שקתה
שביחה וטמאחא שביחה
ספיקו וטמא ח"מ כן
הא ע"ק כשביחה דכ"א
ה' חבית לבי מים
ובכשנת אב מייחה.

לשורפן אסור (עכ"ל סג"ו שהטנו"י לזכר להמיר לזרמן וחלק טליו וכן עיקר וכן כמנכג סג"ט) וכן במטפות ספרים שבלו צריכים לקבורם כמו שהן ויוהר טוב אם כינולת לעשות מהם תכריכין למת מצוה כלומר לאדם כשר שמת וזהו גניוחן (כ"י ועט"ו סק"ו וע"ל סק"ו) ועמ"ש בא"ח סי' קניד סעי' ח'

וין כל חשמישי קדושה יש בהם קדושה וצריך לנגנום כשנתקלקלו לפיכך תיק שהוכן לסיה והונח בו דבלא הונח בו הומנה לאו מילתא היא וכן המטפות והארון והמנדל והוא השלחן שמניחין בו הסיה כשקורין בו ואע"פ שאין מניחין הסיה בארון כשהוא לבדו אלא כשהוא בתיק וכן הכסא שהוכן להניח סיה עליו אחר הקריאה או כשיש שני סיה והונח עליו כולם תשמישי קדושה הם ואסורים בהשמיש הדיוט ולאחר שיבלו או ישברו נגנוים אבל הבימה שעובד עליה החון והקורא והאיחו הספר אין בה קדושת טיה אבל יש בה קדושה בהכ"נ.

יה ועיקרי דינים אלו נחבארו בא"ח סי' קניג וקניד ושם נתבאר שאסור להוריד מקדושה המירה לקדושה קלה ולכן תיבה שנשברה מותר לעשות ממנה אחרת קטנה אבל אסור לעשות ממנה כסא לכ"ח שמורידה מקדושתה וכסא שנשבר מותר לעשות ממנו כסא קטן ואסור לעשות ממנו שרפרף כלומר ספסל קטן להעמיד רגליו כשיושב על הכסא אבל להיפך לשנות מקדושה קלה לקדושה חמורה מותר ושם נחבארו כמה פרטי דינים בזה ע"ש.

יב ולא דחקא השמישי קדושה שבהכרח להשתמש בהם להסית כמו הארון והשלחן וכיוצא בהם אלא אפילו דברים העשויים לנוי בעלמא להסיה ניכ יש לזה קדושת חשמישי סיה ולכן כתב רבינו הביי בסעי' ט"ז הפוחי כסף וזהב שעושים לסיה לנוי תשמישי קדושה הם ואסור להוציאן לחולין אם לא לקנות בהם סיה או חומש עכ"ל וזהו מדברי הרמב"ם פ"י דין ר' ע"ש וכמ"ס בספ"א מהפלה שאין הקדושה עולה מהן אלא ברמ"ס וכו' עכ"ל והרמ"ם ישתמשו לקדושה שגדולה ממנה או קדושה שכמותה.

ב ומלשונו משמע דאפילו אם הם של יחיד ג"כ אסור וכ"ש של רבים ודווקא כשלא מכרוהו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר אבל כשכברו וי טובי העיר במעמד אנשי העיר כוהר לכברו אפילו לקדושה קלה ואפילו להוציא המעות להדיוט לצרכי העיר וכן אם עשאה מהחלה על הנאי להשתמש בו שאר תשמיש מועיל התנאי דכל מה שהוא להשמישי סיה מועיל התנאי ואין חילוק בין של יחיד בין של רבים

כא ונמצא שהרמב"ם בלא תנאי גם בסיה של יחיד אסור להוריד תשמישיה מקדושתה וכן

בדמיהם אבל דעת הרא"ש הוא דיחיד שמוכר סיה שלו ותשמישיה מותר להשתמש בדמיו אפילו דברים של חול ורק בשל רבים אסור ודל הטור וכתב א"א הרא"ש ו"ל הלכך יחיד שמכר סיה שלו מותר להשתמש בדמיו דרמי למכרוהו וי טובי העיר ולפיז ההפיתים יכולים בעליהם למוכרן והלוקח יכול לעשות בו כל מה שירצה עכ"ל (ועכ"ל) וכתב רבינו הרמ"א בסעי' י"ח דס"ח שדיו בה מעיות לכ"ע שרי עכ"ל דאינם אלא כקדושת חובשין ולא אכין דאמי חומשים אין בהם קדושה דאינם כקדושת סיה אבל מ"ס איה בהו קדושה (וגם לזה לדין זע"ה וכמ"ס הט"ו סק"ו ע"ש) וא"כ לדעת הרמב"ם אסור גם בשל יחיד וצ"ל דס"ל דהרמב"ם אינו אומר רק בסיה ומצאתי שטרח בזה אחד ממפרשי הש"ע בא"ח סי' קניג (מנ"ח שם סק"ג) וצ"ע ואין למכור סיה בהכרזה.

כב דבר שקדושתו קלה אין להניח על דבר שקדושתו חמורה ולהיפך מותר וכן בקדושה שיה מותר להניח זה על זה דאל"כ איפא נמצא מקום להניח כולם ולכן מותר להניח סיה על סיה וכל כיוצא בזה ומניחין חומשים על נביאים וקדושת חומשים גדולה מנביאים ויראה לי דזהו בחומשים הכתובים בקרף לשם קדושת סיה אלא שנחלק לחמשה חומשים ואין בו קדושת סיה לגמרי לענין לקרות בו בציבור ואף שהקדושה אחת היא מ"ס משום כבוד ציבור אין לקרות בחומשין (גיטין ס'). אבל כשלא נכתבו לשם קדושת סיה וכ"ש כשכתובין על נייר וק"ו בחומשין הנדפסין קדושתן שיה עם נביאים ועם כל כהבי הקודש ומ"ג מצאתי לדברי ממקור הדין בכנילה (כ"ו) דפירש"י שם וז"ל חומשין סיה שאין בו אלא חומש אחר עכ"ל וגם הר"ן כתב שם וז"ל מניחין וכו' כל חומש בפ"ע עשוי בתקן סיה עכ"ל ועוד ראיה מדברי רבינו הרמ"א בס"י רפ"ג כמו שנבאר שם בס"ד ואין מניחין נביאים על סיה וחומשין הנכתבין בקדושת סיה ונביאים וכתובים קדושתן שיה לענין הנחה אחד על השני וכל זה הוא בשני כריכות אבל כשנכרכים כאחד הכל שרי דזה לא מקרי הנחה זה על זה (ע"ן מנילה שם וכנמי וז"ע ק"ל ו"ש לייבט וזו"ק).

כג הלומד בספר ורוצה להנביהו אסור להניח ספר אחר החתיו דזהו בזיון שעושה הספר השני כספסל א"כ היה הספר השני כבר מונח במקום זה דאו לא כינכרא מילתא (ט"ו סק"ג) ואם היה צריך ללימודו כמה ספרים מותר להניחם זה על זה (ע"ה) דדרך הלימוד כן הוא וכן לא יניח ספר תוך ספר לסימן (ע"ה) א"כ משתמש בשניהם ללימודו וכן להטמין חידושי תורה בספר כוהר דאין זה בזיון להספר והחדר שהספרים בתוכו אין בו קדושה (כ"י נכד"ה) אבל הארנו העשוי לספרים והניח בו ספרים הוה תשמיש

הלכות בית הכנסת סימן קנד

ח מגילה ספ"ד
זכרונות שם
ה ירושלמי שם
והמלו הרא"ש שם
(לא) שאין (יא) [ו] קדושים כמו הם (פקקי מהרא"י סי' רכ"ה): ז "הבימה (פי' מקום גבוה) כגון בימה שהיו עושים (לב) למלך אין בה קדושת ארון אלא קדושת בהכ"נ: ח * הארון וכל מה שעושים לס"ת (לג) מועיל בו חנאי להשתמש בו שאר תשמיש (לד) אפילו דחול: הגה ונהגו ליהנות בכמה הנאות מדברי קדושה כגון מטפחות של ספרים ושלחן שצנכה"נ ומעלים של ס"ת וכתבו הטעם משום דכיון שנהגו כן (לה) * ואי אפשר לזוהר לז' ז"ד (לו) מתנה עליהם מעיקרא כדי שלא יצאו בני אדם לידי תקלה (לז) ואע"ג דלא התנו

באר היטב

ואוסר לעשות חופה לחתנים ומ"א מקיל מטעם דלז' ז"ד מתנה עליהם. ואין ליתן לכונס עובד כוכבים אלא יכנס ישראל ולא עם זכרים אחרים. שכתב"ג: (יא) קדושים כמו הם. מפות שפורקים על הס"ת יכולים לתלות בכותל צהכ"נ וכן כלי כסף שמשימים על הס"ת יכולים להניחם על העמודים שצנכה"נ רדב"ז סי' קע"ד. כתב רש"ל נראה דאין קרוי הורדה מקדושה אם מניחים שאר ספרים צארו"ן אצל ס"ת דהא עדיין קדושתו קיים מדע שהרי אנו מניחים לעולם יריעות פסולים צארו"ן וה"ה חומשים ושאר ספרים אכן ז"ע היכא שהוליוו הס"ת ממנו אם יכולין להניח בתוכו שאר ספרים דמאחר דלית ביה ס"ת הו' הורדה מקדושה לפי שעה או לא עכ"ל. והב"ח כתב עליו ול"נ פשוט דאסור דאפי' לפי שעה מיקרי הורדה

שערי תשובה

יכולים לשנות שלא להניח פרוכת מסיבה שהארון מנהיק עי"ש: * [ו] קדושים. ענה"ט ועיין בשו"ת ברכה כתב שמ"כ בשם רבינו יהודה בן הרא"ש נספר חוקת התורה שלו שנשאל מי שיהיה לו ס"ת מונחת צארו"ן ועשה ארון אחר והוסיף בו אם יכול להשתמש צארו"ן הראשון לשם צו גמרות ופירושים ושאר ספרים וכתב חכם אחד שמוחר ורציה מפ"ק דשבת גבי שלא להנייע תרומה אצל ספרים משום פסידא הא לא"ה שרי משום דהאי קודש והאי קודש. ואין זו רציה דהתם ס"ת במקומה עומדת ונקדושה קיימה. ועוד דשמא קדושת תרומה נקדושת ס"ת אצל הכא שאין הס"ת שם אסור להניח שם גמרות ופירושים שהרי מורדין הארון מקדושתו כדאמרינן גבי תיבתא דארפיט דאסור למעבד מיניה כורסיה עכ"ל. ועיין ש"ת נ"ב סי' ט' שמחיר להעמיד ס"ת פסולין צה"ק מזד קדושת הארון אצל אסור

ואפי' להניחם אצל ס"ת נמי אין נראה להקל עכ"ל ובס"ח סימן לפ"ו לא יפה עושים צום הושענא רבה שמוציאים כל ס"ת ושמים שם נר דולק והו' דופן ארון הקודש תשמיש לאותו נר ע"ש. עוד הך קדושת הארון היא דוקא כשעושין אותו שיהיה קבוע לעולם צו ס"ת אצל אם עושין אותו לזמן ולאח"כ יעשו ארון הקודש נראה דלאחר שעשו ארון שני לקביעות נחצלה הקדושה של הראשון וע"כ מותר לשום בתוכו ספרים. וכתב עוד ולולא דמסתפי' אמינא מילתא חדתא דהא דאמרינן דאסור לעשות מקדושה חמורה קדושה קלה היינו כ"ז שראוי לקדושה גדולה אצל אם אינה ראוי לזה רק לקלה טפי עדיף שיעשה בה לכל הפחות קדושה קלה ממה שמהיה פנויה ומגנו עכ"ל ט"ו. ומ"א כתב על הב"ח אפשר דשרי

משנה ברורה

מאחר כלי ציהכ"נ שדינס כציהכ"נ אצל שאר תשמיש דתשמיש שאינם ציהכ"נ כגון של תפילין וכדומה אין צו קדושה כלל [פמ"ג]: (לא) שאינן קדושים. שאין לא לנוי ולא למלוש רק לסימן בעלמא שלא יטעו וע"כ הו' הורדה מקדושת ציהכ"נ (כ) ועכשיו שנהגו לתלות היד צה"ת לנוי א"כ תשמיש קדושה הוה צודאי מותר לעשותו מכלונסים. אימתא בס"ח סימן מתקל"ה דאסור להניח בתוך אה"ק יריעות פסולים דהו' הורדה לקדושה ובמ"א כתב דאפשר דשרי משום דלז' ז"ד מתנה עליהם וכ"כ צה"ר בשם שכתב"ג דנוהגין להניח בתוכו יריעות פסולים (כא) אצל חומשים ושאר ספרים יש לזוהר שלא להניח בתוכו אפילו לפי שעה בין כשהס"ת מונח בתוכה או לא (כב) וצארו"ן הבנוי צחומה לפי המצואר לעיל צה"ג צה"ה די' לו רק קדושת צהכ"נ שרי. ועיין ט"ו שמפקפק קצת על מה שנוהגין צה"ר שלאחר שמוציאין כל הס"ת שמים שם נר דולק דהו' דופן ארון הקודש תשמיש לאותו הנר. וקדושת הארון הוא דוקא כשעושין אותו שיהיה קבוע לעולם (כג) ואז אפילו נפישן הארון ועשו אחר אפי"ה אין להשתמש צראשון להורידו מקדושתו אצל אם עושין אותו לזמן עד שירחיב ה' לעשות אה"ק כראוי לאחר שעושה ארון השני נחצול קדושת ארון הראשון וע"כ מותר לשום בתוכו ספרים [ט"ו] ושאר אחרונים]. אסור להשתמש בספר להנחותו כגון להגן צפני החמה או כדי שלא יראה צבירו מה שעושה. ולהניח ספר אחר תחת ספר שלומד צו כדי להגביהו יש להחיר ואם מונח ספר אחד לצו"ע מותר להניח ספר אחר עליו [ח"א] וכשהשמש זורחת על הספר שלומד צו (כד) יש להקל במקום הדחק להגן בספר אחר להיות ללל כיון שאינו עושה להנחותו. לא ישרטט קונטרס על הספר שהקונטרס עדיין אין צו קדושה אצל כשכבר כתוב עליו ד"ת יש להקל אם הוא לצורך. אל יניח קונטרסים (כה) שלא נכתבו צם ד"ת צספר ולא שום דבר ופשיטא לכחוצ צספר חשבונותיו דאסור ולא ינסה צו בקולמוס. ונריך למחות בקושרי הספרים שמדבקין צלוחות הספרים כתבי קודש (כו) וידוע שהמאכז כתבי קודש עוצר צלאו דלא תעשון כן לה' אלהיכם (כז) ואפילו אם נאמר דזוהר דאסור דאסור שם החיבות וצפרט השמות עכ"פ הו' מורידן מקדושתן והו' אסור גמור: ז (לב) למלך. שהיה קורא צחורה עליו צזמן הקהל (כח) וה"ה צימה שלנו שעומד עליו האותו הס"ת: ח (לג) מועיל בו חנאי. היינו כשהתנו צחחלת עשייתו שיהא מותר להשתמש צו. ואין חילוק (כט) בין לזמן שהס"ת מונחת צו (ל) או אח"כ: (לד) אפילו דחול. ומ"מ לתשמיש מגונה לא מהני תנאה [מ"א] לעיל צסימן קנ"א סקי"ד]: (לה) ואי אפשר לזוהר. עיין צה"ד דמוכה שם דהו' דוקא צציהכ"נ אצל לא צס"ת של יחיד שיש לו צציתו: (לו) מתנה עליהם מעיקרא. ודוקא צמה שמצובר מנהגא להקל (לא) אצל צמה שאינו מנהגא אין לנו להקל מעצמנו דאפשר דלא התנו ע"ז: (לז) ואע"ג דלא התנו. ומסיים צה"ד נדחקתי כדי ליישב קצת מה שאין העולם נוהרין עכ"ל ומשמע שם דראוי לכל אדם כשמנדב דבר לציהכ"נ

ביאור הלכה

נוהגין כן [פמ"ג]: * הארון וכל מה שעושים לס"ת. וכ"ש שאר תשמישי קדושה כמו חיק של תפילין וכדומה דמהני צהו תנאה: * ואי אפשר לזוהר. משמע מזה דצדבר שאפשר לזוהר מהם אין אומרים שלא יטעו וע"כ הו' הורדה מקדושת ציהכ"נ (כ) ועכשיו שנהגו לתלות היד צה"ת לנוי א"כ תשמיש קדושה הוה צודאי מותר לעשותו מכלונסים. אימתא בס"ח סימן מתקל"ה דאסור להניח בתוך אה"ק יריעות פסולים דהו' הורדה לקדושה ובמ"א כתב דאפשר דשרי משום דלז' ז"ד מתנה עליהם וכ"כ צה"ר בשם שכתב"ג דנוהגין להניח בתוכו יריעות פסולים (כא) אצל חומשים ושאר ספרים יש לזוהר שלא להניח בתוכו אפילו לפי שעה בין כשהס"ת מונח בתוכה או לא (כב) וצארו"ן הבנוי צחומה לפי המצואר לעיל צה"ג צה"ה די' לו רק קדושת צהכ"נ שרי. ועיין ט"ו שמפקפק קצת על מה שנוהגין צה"ר שלאחר שמוציאין כל הס"ת שמים שם נר דולק דהו' דופן ארון הקודש תשמיש לאותו הנר. וקדושת הארון הוא דוקא כשעושין אותו שיהיה קבוע לעולם (כג) ואז אפילו נפישן הארון ועשו אחר אפי"ה אין להשתמש צראשון להורידו מקדושתו אצל אם עושין אותו לזמן עד שירחיב ה' לעשות אה"ק כראוי לאחר שעושה ארון השני נחצול קדושת ארון הראשון וע"כ מותר לשום בתוכו ספרים [ט"ו] ושאר אחרונים]. אסור להשתמש בספר להנחותו כגון להגן צפני החמה או כדי שלא יראה צבירו מה שעושה. ולהניח ספר אחר תחת ספר שלומד צו כדי להגביהו יש להחיר ואם מונח ספר אחד לצו"ע מותר להניח ספר אחר עליו [ח"א] וכשהשמש זורחת על הספר שלומד צו (כד) יש להקל במקום הדחק להגן בספר אחר להיות ללל כיון שאינו עושה להנחותו. לא ישרטט קונטרס על הספר שהקונטרס עדיין אין צו קדושה אצל כשכבר כתוב עליו ד"ת יש להקל אם הוא לצורך. אל יניח קונטרסים (כה) שלא נכתבו צם ד"ת צספר ולא שום דבר ופשיטא לכחוצ צספר חשבונותיו דאסור ולא ינסה צו בקולמוס. ונריך למחות בקושרי הספרים שמדבקין צלוחות הספרים כתבי קודש (כו) וידוע שהמאכז כתבי קודש עוצר צלאו דלא תעשון כן לה' אלהיכם (כז) ואפילו אם נאמר דזוהר דאסור דאסור שם החיבות וצפרט השמות עכ"פ הו' מורידן מקדושתן והו' אסור גמור: ז (לב) למלך. שהיה קורא צחורה עליו צזמן הקהל (כח) וה"ה צימה שלנו שעומד עליו האותו הס"ת: ח (לג) מועיל בו חנאי. היינו כשהתנו צחחלת עשייתו שיהא מותר להשתמש צו. ואין חילוק (כט) בין לזמן שהס"ת מונחת צו (ל) או אח"כ: (לד) אפילו דחול. ומ"מ לתשמיש מגונה לא מהני תנאה [מ"א] לעיל צסימן קנ"א סקי"ד]: (לה) ואי אפשר לזוהר. עיין צה"ד דמוכה שם דהו' דוקא צציהכ"נ אצל לא צס"ת של יחיד שיש לו צציתו: (לו) מתנה עליהם מעיקרא. ודוקא צמה שמצובר מנהגא להקל (לא) אצל צמה שאינו מנהגא אין לנו להקל מעצמנו דאפשר דלא התנו ע"ז: (לז) ואע"ג דלא התנו. ומסיים צה"ד נדחקתי כדי ליישב קצת מה שאין העולם נוהרין עכ"ל ומשמע שם דראוי לכל אדם כשמנדב דבר לציהכ"נ

שער הציור

(כ) מ"א ופמ"ג: (כא) צ"ח וצ"ר בשם שכתב"ג וביח מאיר דלא כרש"ל: (כב) מ"א ולפי מה שכתבתי צנה"ל דדין של ארון הבנוי צחומה אינו מוסכס לצו"ע ממילא צם נענין זה אפשר שיש להחמיר: (כג) כ"מ מט"ו וכ"כ צנמן גברים. ולא העחקתי מה שכתב הט"ו דהיי' דא"א להשתמש צו קדושה ראשונה טוב יומר להורידו לקדושה קלה משיגנו לגמרי דהצבור שור חולק עליו וגם צפמ"ג השיב עליו עי"ש: (כד) עיין צח"א: (כה) א"ר: (כו) ח"א: (כז) עיין צמ"א ופמ"ג: (כח) יו"ד סימן רפ"ב: (כט) ירושלמי: (ל) אחרונים: (לא) א"ר:

גדהות ותיקונים: א) תקל"ד:

מקדמת דנא, ועפ"י המנהג אמרין לב ב"ד מתנה.

וכן נוהגים עפ"י המנהג להחיר¹⁴² להניח על הארון קודש ההושענות דהושענא רבא, וכן טלית ותפילין ואף שאר ספרי קודש, אך באופן מכובד שלא יראה כעין גניזה.

ומי שמניח אצילי ידיו על הספר דרך לימודו, ג"כ אין¹⁴⁶ זה דרך כיוון כיון שבתום לב וכהרגל העוזר לו להכין תלמודו בתנוחה כזו עושה זאת, וכמו"כ אלו¹⁴⁷ המתנמנים על הספר תוך כדי לימודם אי"צ להקיצם, כיון שהוא דרך לימודו.

להשתמש בספר קודש כדי להקל בלימודו מספר אחר, ולהניח אצילי ידיו או להתנמנם על הספר

כג. שם: אסור להשתמש בספר להנאתו כגון להגן בפני החמה וכו', ולהניח ספר אחר תחת ספר שלומד בו כדי להגביהו יש להתיר וכו' ובשהשמש זורחת על הספר שלומד בו יש להקל במקום הדחק להגן בספר אחר להיות לצל כיון שאינו עושה להנאתו. וממוצא דברים אלו נוכל ללמוד¹⁴³ גם לענין שאר שימושים שמטרתם כדי להקל על הלומד ולימנע מבזבזו זמן שיש להקל כשאין לפניו עצה אחרת, וכגון להניח ספר על ספר פתוח כשיוצא¹⁴⁴ כדי שלא יצטרך לסגור הספר ולבזבזו זמן לחפש מקום לימודו כשחזר, וכן כשמעתיק איזה ענין מספר ורצה להניח איזה סימן לשורות שכבר העתיק יוכל להשתמש לשם כך בספר אחר, וכל כיוצא בזה. ובכל דברים אלו שהתירוהו בשעהד"ת, יש¹⁴⁵ לימנע מלעשותם ע"י תורה (חומשים) נביאים וכתובים.

להניח בין דפי ספר דברי חול, טבב, שערות זקן, ורשימות שונות על הספר

כד. שם: אל יניח קונטרסים (דפי כתיבה) שלא נכתבו בהם ד"ת בספר ולא שום דבר. ורע¹⁴⁸ המעשה מנהג עמי הארץ שמניחים בשעת התפילה הטאבאק בתוך הסידור או המחזור, ולא די שעוברים על דברי ספר חסידים אלו אלא כמה פעמים מתלכלך הספר והשמות הק' ובאים לידי מחיקה.

והנה גם¹⁴⁹ על מה שמצניעים שערות של הזקן בהספרים יש להתרעם, אך כבר דשו בה רבים אנשי מעשה, ובודאי יש סוד בדבר, אך מובן ממילא ופשוט דדווקא לאלו הנוהרים בחומרת האר"י ז"ל (המוכא כבה"ט יו"ד סי' קפ"א) שלא לעקור שיער מהזקן שלא לפגום בצניעות, משא"כ אותן שכל היום הולכים בשוק ועוקרים שער זקנם חורקים לאשפה.

ובענין להניח דפי כתיבה ושאר איגרות ודפי תולין בספר קודש, יש¹⁵⁰ הכותבים שבספרים שלנו הנדפסים יש ללמד זכות על

ובפרט לספרדים שהס"ת תמיד בתוך נרתיק והוי הארוה"ק תשמיש דתשמיש. 142. שו"ת מהרש"ם ח"ד סי' נ"ז, אבל דברי חול אסור בכל ענין להניח על הארון קודש. 143. צדקה ומשפט פט"ז הערה ס"ז, דאף כי בספר חסידים סי' תתק"ב ובפ"ת יו"ד סוס"י רפ"ב כתוב להחמיר בכל ענינים אלו, מ"מ לפי מסקנת החי"א שכל שעושה לצורך לימודו מתיר בשעהד"ת היה בנידונים אלו וכיוצא בהם. 144. ובשו"ת שלמת חיים ח"ב סי' שע"ז דהיינו שיוצא לשעה קלה וכזה כיון שהניח עליו איזה ספר הוי הכירא, ואינו בכלל הלטותא דמשכח תלמודו (דאי' בשי"ך יו"ד סי' רע"ז סק"א) אבל כשעובד לומן רב יסגור הספר, וע"ע ידות נדרים (להגאון בעל שו"מ) יו"ד סי' רע"ז דהגאון בעל אורים ותמים כשהגיע עת האוכל והיה הולך לו היה פורס מפה על הספרים וכן נכון לעשות. 145. לקט הקמת הת" סקפ"א עפ"י א"ר סק"י. 146. שו"ת שלמת חיים סי' תקס"ז. 147. שם סי' תקל"ט. 148. לשון הליקוטי מהרי"ח בסדר קביעת עתים לתורה. 149. כל קטע זה הוא המשך דבריו שם. 150. שו"ת מהרש"ג ח"ב סי' ע"ג. ופשוט דהאיסור בכל הדברים המפורטים הוא גם בין הכריכה לדפים הלבנים (הריקים) של הספר, שכל דפי הספר והכריכה בכלל קדושה

גידול ולהי מפרשים דמרחי קחני דככל חד מהני איכא משום לועג ז אסור לישב על המטה שפ"ת עליה. כ"כ הרמב"ם (שם ה"ו) לרש דאחיה ס"ת ברועו וע"פ שאינו קורא זו מלוה היא ואיך זה משום לועג לרש, והכי דייק לישנא מדלל הני וקורא זו אלף וקורא אלמא דנקורא בע"פ קאמר. מיהו באלפסי גורם וקורא זו ס"ת עלה וכף כדא אארעא ואוחיב ס"ת עליה אלמא קסבר אסור אזל גירסת הרמב"ם ורבינו וקורא כגירסת ספרים דין [ו] והכי נקטינן דמרחי קחני וכלל חד איכא משום לועג לרש: כתב הרמב"ם דאף מציא המרחק צריך להרחיק ד' אמות כמו מציא הכסא אכל רבינו השמיטו גם הרב בספר כסף משנה כחז דאינו יודע לו טעם והסכים לדעת רבינו וכן פסק בשלחן ערוך: כתב הרמב"ם בפ"י מהלכות ס"ת וכל כתבי הקודש אפילו הלכות ואגדות אסור לזרקן והכי אימא צפרק צתרא דעירובין (דף ג"מ). זאת אומרת אין מורקין כתבי הקודש והתם משמע דלאו דוקא ס"ת אלף כל ספרי הקודש אין מורקין אותם ורזונו לומר שיקם אותם בידו דרך כבוד ויחמם במקומם הראוי ולא יעשה כן דרך זריקה מידו למקומם וכן כשיחנם לחצרו לא יתן לו צריקה: ד בית שבו ספר תורה וכו'. ס"פ מי שמחו קאמר ריב"ל ספר תורה צריך לעשות לו מחילה עשרה אי לית ליה ביתא אחריתא אכל אי בית ליה ביתא אחריתא צריך שיוציאו וסובר הרמב"ם דנמנית כלי בתוך כלי נמי יוצא ידי חובתו כמו בעשה מחילה עשרה דהכי מניא התם בית שיש בו ס"ת או תפילין אסור לשמש בו את המטה עד שיוציאם או ייחם כלי בתוך כלי ומסתמא ריב"ל לא פליג אהך צרימא אלף והאי צריך לפרש דשין הן בדין. אכל הרא"ש מפרש דמדאמר ריב"ל ס"ת צריך לעשות לו מחילה עשרה אלמא דוקא מחילה עשרה ולא כלי בתוך כלי והא דמניא דכלי בתוך כלי נמי כגוי לא קאי אס"ת אלף אהפילין ושאר ספרי הקודש ובשלחן ערוך הביא שמי הדעות ולא הכריע:

ודוקא שלא בשעת בית המדרש אכל בזמן בית המדרש והמקום צר משולם מדרש"י אך כשלא היה במקום בית המדרש היה מדקדק שיהיה הספר נתון ע"ג דבר אחר כל שהוא עכ"ל. וכתב בעל ספר ארסות חיים בסוף ספרו ונראה שאין להקל בדבר שלא יראה כמזלזל בכבוד הספרים: (אומ' י) מניא במסכת סופרים (פ"ג ה"א) לא יתן אדם ס"ת ע"ג ארכובותיו ושני אלילי ידיו [עליון וכו']:

ח בית שבו ס"ת לא ישמש פתחו עד שיוציאו וכו' וכתב הרמב"ם דשרי אם פניחו כלי בתוך כלי וכו'. בס"פ מי שמחו (ברט"ם כה) מניא בית שיש בו ס"ת או תפילין אסור לשמש בו את המטה עד שיוציאם או שייחם כלי בתוך כלי אמר אבי ל"ש אלף ככלי שאינו כליין אכל ככלי שהוא כליין אפילו עשרה מאני אחד מנא דמו אמר רבא גלימא אקמטרא ככלי בתוך כלי דמי אמר ריב"ל ס"ת צריך לעשות לו מחילה י' מר זוטרא איקלע לבי רב אשי חזיה לדוכתיה דמר בר רב אשי דמנח ביה ס"ת ועבד ליה מחילה י' אל"ל כמאן כריב"ל אמור דאמר ריב"ל דלית ליה ביתא אחריתא מר הא בית ליה ביתא אחריתא אל"ל לאו אדעמא פירוש (רש"י) לא נחמי אל לבי. ומשמע ליה להרמב"ם דכל דלית ליה ביתא אחריתא שרי להניחו כלי בתוך כלי וכדמשמע פשטא דברייתא דקמני בית שיש בו ס"ת וכו' או שייחם כלי בתוך כלי. ונראה לי לפי שיטה זו דאם אין לו בית אחר אם אפשר לו לעשות מחילה גצוהה

פרישה

(ט) אסור לישב על המטה שפ"ת עליה. וכל שכן ע"ג קרקע ועיין ברישה. ולכאמילה יגבינה י' טפחים ולא יפחות מג' טפחים גצוה ממוטב האדם. כ"י: (י) והוא שאינן כליו המיוחדים לו. הלשון אינו מדוקדק דמשמע דנענין שניהן לא יהיו מיוחדים זה אינו דבאורם חיים סימן ר"מ (כה): כמד נהדיא והוא שלא יהא השני שכתבנו שם:

דרישה

(ז) אסור לישב על המטה שפ"ת עליה. וה"ה לשאר ספרים ואפילו על מדרגות שעושין לפני ארון הקודש אסור להניח ספרים כן כתב רבינו מנח. לא יניח ס"ת על ברכיו וכו' אצילי ידיו עליו. הגהות מיימוניות. ונ"ל דה"ה שאר ספרים. רמ"א. וכתב עוד הר"ר מנח שבשעת המדרש והמקום צר לחלמדיים מותר לישב בשוה עם הספרים ושלא בשעת המדרש ידקדק שייניח הספר ע"ג דבר אחר כל שהוא:

חדושי הגהות

[כ] בן הוא נמועל קטן שם אכל מנחות (לכ) אימא רבי תלבי:

הגהות והערות

[ג] כ"ה הגירסא ברפוסים. בכתה"י הגירסא, "בית שיש ס"ת": [ג] כ"ה הגירסא בכתה"י ובדפוס"ר של הטור. בדפוס"ר כ"י בית ור"פ ליתנייהו תיבות. "אם יש לו מקום להוציאו":

יח) לא יתננו על גבי הכסא ויתן אציליו עליו ויהא קורא בו כדברי ר' נחמ"י יט) כשם שקוראין בשטרות שאין נוהגין בזיון בספרים:
י) לא יתננו על גבי מטה ולא במרגלות המטה ולא תחת המטה

מסורת הש"ס יח) ע"י רמ"א יו"ד סי' רפ"ב ס"ז. יט) נ"א לא יתננו על גבי הכסא ויהא נוטלו וקורא בו כשם כו'. כ) ע"י ירו' ברכות פ"ג ה"ה.

קלף

דוכסוסטום

כבוד הספר אבל ביחיד שמגיה את הספר א"צ להקפיד בכ"ז כיון שקשה לזוהר בזה לא חשו ביחיד מיהו לא קאי ארישא שלא יניח דיו וקולמוס ע"ג הכתב דזה אינו דוקא בצבור ושם אפי"י ביחיד אסור שמשחמש בהספר:

שראצ"ד כ' (בשעמ"ק צ"ב י"ד א') שהמלך שהי' קורא צפ' הקהל הי' גולל הס"ת ע"ג העמודים חלו של כסף מ"מ כיון שלא חיברוהו נראה שאינו מעכב וא"כ גם כשאין כלל עמודים אין מעכב ומה שגללוהו על עמודים חלו הוא כדי שלא ילערכו לנגוע בו ולא להציא מטפחת ול"ע (שו"ר צ"ב צפ"ת סי' רע"ח סק"ג ע"ש):

ט ויתן אציליו עליו. על הספר שאין זה כבוד הספר ומשמע שאם אין נותן אציליו עליו מותר להניח הס"ת על ברכיו וללמוד בה: ע"ג הכסא ויהא תלוי וקורא בו. דהיינו שהספר מונח על כסא והאדם נתון סמוך לו ע"ג מטה או כסא דרך תליה וקורא בו שג"ז בזיון הספר ובכ"ז לאו דוקא ס"ת דה"ה שאר ספרים (רמ"א יו"ד סי' רפ"ב ס"ח):

לא יתננו ע"ג הכסא כו'. וזמ"ס סופרים הגי' לא יתננו ע"ג ארכובותיו ויתן אליליו עליו וכ"ה ציו"ד סי' רפ"ב ס"ז ויל"ע אם הקפידא הוא דוקא משום שנותן ע"ג רגליו ונותן אליליו עליו שזה ציון להספר אבל אם הספר מונח על השלחן ונותן ידיו עליו מותר או דג"ז אסור ומדחניא הכא ע"ג כסא אסור משמע דג"ז אסור אך אפשר דע"ג כסא הוא יותר גנאי אמנם שמעתי ממרן החזו"א ז"ל דגם כשהספר מונח ע"ג שלחן או סענדר אסור להניח ידיו עליו משמע דס"ל דכל שימוש בספר אסור והא דנקט הכא ע"ג ארכובותיו או ע"ג

י לא יתננו ע"ג מטה. היינו כשיושב עליה וכדמסיים להלן: ולא במרגלות המטה. אע"פ שאין דרך לישב שם שגנאי הוא להספר: ולא תחת המטה. ואפי"י מונח בארגז

הכסא אורחא דמילתא נקט שאז דרך ליתן אליליו עליו שלא יפול, אבל נראה שאם עשה כן כדי שיוכל ללמוד עי"ז כגון שע"ז מחזיק במקום שצריך לראות או שמחזיק הספר שלא יפול דאז מותר גדולה מזו כ' המ"ב צ"ב סי' קנ"ד סקל"א כשהשמש זורחת על הספר שלומד בו יש להקל בשעה"ד להגן בספר אחר להיות לכל כיון שאינו עושה להנחתו, ואולי אף כשמכוין לשניהם יש להקל דומיא דמש"כ המ"ב צ"ב ס"ל סי' ל"ח ס"ח ד"ה הם ע"ש אך יל"ע דהא קי"ל צ"מ ל' א' ללרכו וללרכה אסור ועי' באהבת חסד פ"ז (בציאו גם צ"ב סי' שי"ח סק"ג) שהציא רא"י מהא דללרכו וללרכה אסור דריבוי צשיעורים דאורייתא ואולי יש לחלק ול"ע, ומש"כ האשכול הי' ס"ת ע' נ"ח כשמדק הס"ת אוחז הלד הפנימי דאם יאחז החילוף להדקו מניח זרועותיו על הס"ת ואסור אע"ג דהוי לורך הספר שאני התם דאפשר להדקו מצפנים ומלאכה בהלכות גדולות הי' סופרים דגרים כאן לא יניח אדם ס"ת בין יריכותיו לגופו וירדם עליו מפני שנוהג בו מנהג ציון ולפ"ז לא מיירי כאן אלא שלא ישן על הספר:

לא יתננו כו'. כאן משמע דע"ג המטה ומרגלות המטה שוין וכולן אסורין אבל צירו' ברכות פ"ג ה"ה (ומוצא צחו' מנחות ל"ב א') אי' תיבה שהיא מלאה ספרים נותנה מראשותי המטה ואינו נותנה מרגלות המטה ר' אבון בש"ר חונא והוא שתהא המטה גבוה

שו"ת משנה הלכות חלק ה סימן קצב

אם מותר לשבת על מטה שספרים מונחים עליה

ב"ה א' תרומה התשכ"ח ברוקלין נ"י יצ"א.

כבוד ידידי כהן שדעתו יפה הב' המופלא וכו' שמואל הכהן קאהן הי"ו. אדשה"ט.

ובדבר שאלתו אי מותר לישיב על ספסל שספרים עומדים שם (ודייק ספרים עומדים ולא שוכבים על הספסל הנה מה שדייק עומדים ולא שוכבים לדינא אין נפ"מ ודרך צחות אני אומר ובשכבך ובקומך).

הנה בגמ' מנחות דף ל"ב מטה שיש בה ס"ת אסור לישיב עליה ובפ' אלו מגלחין דף כ"ה אמר רב תחליפא אנא חזיתיה לרב הונא דהוה בעי למיתב אפורייה והוה מונח ס"ת עליו וכפ' כדא אארעא ואותיב ס"ת עליוהי אלמא קסבר אסור לישיב על המטה שס"ת מונח עליה ואף דרבב"ח אמר ר' יוחנן מותר לישיב ע"ג המטה שס"ת עליה הרמב"ם והראב"ד והסמ"ג והטור יו"ד סי' רפ"ב ובש"ע כולם פסקו דאסור לישיב והגם דיש קצת חולקין מ"מ לדידהו שומעין דרבים הם ולחומרא והנה כבר כתב הרא"ש והטור והמחבר בש"ע יו"ד סי' ע"ר דהאידינא מצוה לכתוב תורה משנה וגמ' ופירושיהן כס"ת וכתב הט"ז סי' רע"א דמעשה הדפוס הוא קודש כמו כתיבה תמה וכ"כ המג"א סי' קנ"ד בא"ח דכתבי הקודש שמדפסו הם קדושה ועיין שו"ת תשובה מאהבה ח"א סי' ט' שכתב על דבר כתבי קודש שנהגו בהם מנהג בזיון ומוכרין בחנויות בהם דבר מאכל הוא עון פלילי כי מעשה הדפוס הוא קודש כמו כתיבה תמה ע"ש [ועיין עוד לעיל סי' קכ"ב וח"ד סי' קכ"ט]. וא"כ כיון דקיי"ל לענין ס"ת אסור לישיב בספסל שס"ת מונח עליו א"כ הכ"נ לענין שאר ספרים ובאמת כי כ"כ להדיא הרמ"א יו"ד סי' רפ"ב דהוא הדין שאר ספרים וס"ת לאו דוקא ועיין שו"ת רמ"א סי' ל"ד וק"ל.

ומיהו הב"י יו"ד סי' רפ"ב הביא בשם רבינו מנחם דיש אומרים דוקא ס"ת אבל ספרים אחרים לא מחמירין בהו וטוב להחמיר ודוקא שלא בשעת בית המדרש אבל בזמן בית המדרש והמקום צר לתלמידים מותר לישיב בשוה עם הספרים והפירושים וכך נהג ה"ר משולם מברש"י אך כשלא הי' במקום בית המדרש הי' מדקדק שיהיה הספר נתון ע"ג ד"א כל שהוא ע"כ וכן פסקו הדרישה והבה"ט והאחרונים. שוב מצאתי להרדב"ז ס' תתק"נ (תקט"ו) שנשאל בזה והשיב אני מחמיר על עצמי בזה לתת כבוד והוד לתורתנו הקדושה אבל לגבי דינא מותר הוא והאריך הרבה ולבסוף סיים ומנהג יפה הוא שלא ישב אדם על מטה וספסל שיש עליו אפילו ספרי התלמוד והפוסקים וכן תפילין ואפילו מונחין בתוך תיקן אם לא יהי' גבוה טפח כדי לתת כבוד והיחזר לכל דבר שיש בו קדושה מצד עצמו ולא מדינא שהרי בס"ת עצמו איכא פלוגתא דרבנותא והבו דלא לסיף עלה ע"כ ע"ש. ולפ"ז נראה הלכה למעשה בביתו לעולם אסור לישיב על ספסל או מטה שספרים עליהם בשוה עם היושב אם לא שיתן כל שהוא תחת הספרים אבל בבית המדרש כל שהמקום צר כבר יצא הדבר להתירא וזה כבוד התורה שיהיה מקום צר לרוב התלמידים.

ודע דכל זה שהספרים מונחים על הספסל אבל אם הספרים הם בתוך הספסל בתשו' רמ"א הנ"ל אסור אמנם הט"ז יו"ד סי' רפ"ב כתב דאם הי' קבוע בכותל מותר וכתב עליו המג"א א"ח סי' קע"א סק"ב דכך נוהגין בבה"כ כט"ז.

ובזה הנני ידידו המברכו בברכת צלח ורכב על דבר אמת וי"ר שיזכה ללמוד תורה לשמה המברכו בברכת התורה ללומדיה בלב ונפש.

מנשה הקטן

שו"ת שבט הלוי חלק ג סימן יא

ואשר שאל בשורה של כסאות המחוברים יחד ע"י מוט ברזל בבית הכנסת אם נחשבים כספסל אחד לענין לשום עליהם חומש ושאר ספרי קודש.

שאלתו עפ"י המבואר יו"ד סי' רפ"ב דאסור לישיב ע"ג מטה וספסל שס"ת עליה, והוא ע"פ מו"ק כ"ה ומנחות ל"ב, לענ"ד דבנ"ד אין חשש בזה חדא דאיסור ישיבה בשאר ספרי ק' מלבד ס"ת רק מצד החומרא ע"ש בב"י ובש"ך, ועוד דנ"ד באמת כסאות נפרדות הם רק למטה חברים לצורך השתמשות הרבים אבל כיון שלמעלה כל אחד כסא בפ"ע היכר גמור יש בזה וקרחב דגם בס"ת מותר וע"ע ס' דע"ק יו"ד שם, ואין להאריך בפשוט.